

SLOVENSKI

UČITELJ.

Glasilo „Učiteljskega društva za slovenski Štajer.“

Izhaja 5. in 20. vsakega meseca na celi
poli in velja za celo leto 3 gld., za pol
leta 1 gld. 60 kr.

|| Za oznanila se plačuje od navadne ver-
stice, če se natisne enkrat 10 kr., dvakrat
14 kr., trikrat 18 kr.

Dopise sprejema odbor „Učiteljskega društva za slovenski Štajer.“

Štev. 19. V Mariboru 5. oktobra 1875. Letnik III.

Pastirski list, kakoršnega si pravi šolski prijatelj želi?

Znano je, da je dobila kranjska škofija novega škofa, in sicer znanega domoljuba slovenskega in gorečega šolskega prijatelja, mil. gospoda dr. Pogačarja. Njegovo ime ni neznano slovenskemu svetu, a vse njegove lastnosti bile so marsikomu neznane. Mi mislimo namreč tu na njegovo veliko prijaznost do narodnega šolstva in učiteljstva. Med tem, ko je vsled novih šolskih postav nagnjenje in prijaznost do šole skoro v vseh sferah slovenskih duhovnov ugasnilo, stal je sedanji knezoškof še vedno zvest, kakor skala narodnemu šolstvu. Milostljivi gospod je spoznal, da so bile v sedanjem času prenaredbe pri šolstvu živa potreba in spoznal je tudi, da nove naredbe, nove postave, ne morejo biti na škodo narodu našemu; zato on novih postav ni napadal, marveč je vedno nagovarjal svoje duhovne brate, da naj vsled novih naredeb ne obračajo herbtu prepo-trebni in prekornisti šoli.

In teh misli je blagi gospod tudi na svojem častno zaslu-ženem knezoškofijskem stolu, kar lepo svedoči njegov prvi pa-stirski list, iz kojega priobčimo ono, kar zadeva šolstvo. Da bi le ubogali njegovi podložni duhovni zlate besede svojega pa-stirja! Da bi se le ravnali po njegovih naukih! Kako lepa harmonija bode potem med učiteljem in duhovnikom, kako bota uspešno delala za duševni in gmotni blagostan našega naroda, kako bota lahko delala za pravo narodno omiko našega revnega zatiranega naroda, kako uspešno ubranjevala posiljeno ponemčevanje slovenskega kmeta!

G. knezoškof govori o šolstvu tako-le:

„Pervo podlago k нравно-verski omiki mora ljudska šola pokladati, in moja iskrena želja je, da bi Vi, častiti so-delalci v vinogradu Gospodovem, v vsej pomenljivosti razmere

spoznali, v katerih se do nje nahajate. Nij res, da bi bila ljudska šola ločena od cerkve; krščanskemu nauku je častni prostor pri šolski uredbi odločen in ravno ta poduk cerkvi sami spada vsled njenega poslanstva. Katehet, kot zastopnik cerkve, tudi duhovne vaje vodi; oba, katehet in učitelj si v krščanski zastopnosti eden drugemu pomagata pri svetem delu nраво-verske odrede. Cerkev nema samo prav, ampak tudi najsvetejša dolžnost je njena, da se pravic jej podeljenih poslužuje in tako pride do zaželenega upliva. Ona ne more drugače, da male k Kristusu, Božjemu prijatelju otrok, vodi in ljubezen do njega v njihova mlada mehka serca vsaja.“

„Cerkev je pa po šolski postavi naše kronovine še drugačno z ljudsko šolo tesno zvezana in združena. V deželnem šolskem svetu jo zastopata dva uda duhovskega stanu, ki ju cesar na predlog škofov imenuje: tudi v vsakem okrajnem šolskem svetu ima svojega od škofa imenovanega zastopnika; konečno pa je vsak samostojen duhovni pastir sam ob sebi uže ud krajnega šolskega sveta; v mnogih, znabiti v večini šol na deželi, je on tudi krajni šolski nadzornik. Naše stanje je tedaj tako, da v administrativnem, kakor tudi v didaktično-pedagogičnem obziru pri šoli veliko premoremo. Sami toraj sodite, ko bi se mi pravice, ki nam toliko upliva zagotavljajo, posluževati ne hoteli?“

„Nikakor bi se ne moglo reči, da duhoven varuje upliv do šole, če šoli herbet obrača, ali pa n. pr. ponudenega krajnega šolskega nadzorništva se brani.“

Častiti bratje! Če ste samostojni duhovni pastirji v fari, boste kot udje krajnega šolskega sveta duša njegova, ako boste le z nebeško ljubeznijo v sreč v njem delovali; kot spoštovani duhovni ne boste samo tega dosegli, da se bo šola pridno obiskovala, temuč upliv boste tudi do učnega reda zadobili in tako mnogo pripomogli k dobremu uspehu. Če ste katehetje, morete najbogatejši blagoslov krog sebe razlijati. V tem poklicu je Vaša prva naloga pač ta, da oko malih k večnemu očetu, k stvarniku in odrešeniku obračate in v sreča ono ljubečo pokorščino zasajate, ki tudi potem še ostane, ko je meso in kri bitko občutila. Vaša skerb naj bo, s svetnim učiteljem v dobro zastopnosti ostati in z učnimi predmeti, ki njemu spadaja, se seznaniti. Večkrat bo treba nadomestovati, če je služba njegova izpraznena, poduk popolnem prevzeti; v krajih pa, kjer urejene šole nij, šole za silo napraviti. Od nekdaj so bili duhovni pastirji prvi odgojitelji ljudstva. Upam, da bo ravno ljubezen do predragega naroda našega Vas gnala, da tudi v prihodnje zvesti ostanete temu svojemu poklicu.“

O lepopisji v narodni soli.

Ne dá se tajiti, da se vsled vpeljave realističnih predmetov v narodno šolo učitelji ne ozirajo tako na gojitev lepopisja ali sploh pisanja, nego so to vestni in marljivi učitelji popred storili. Ali lepopisje, ne rečem krasopisje, je vendar za življenje tako važen predmet, da zasluži, da ga učitelj v narodni šoli z vso pozornostjo in marljivostjo obdeluje, in to posebno vsled novih učnih načrtov, po katerih je temu nauku skoro da premalo ur odločenih. O tem predmetu je pri zboru štajerskih učiteljev v Mariboru 15. sept. govoril g. Lapajne. Razložil je skoro vse, na kar se je treba pri lepopisji ozirati. Priporočal je posebno podkladke s čertami za lego in za verste, ki se dobivajo v Pajk-ovi tiskarni v Mariboru. Njegov govor bi radi tudi priobčili, a ker nahajamo, že v 10. letniku „Uč. T.“ iz njegovega peresa temeljito razpravo o lepopisji, o čemur so se leta 1870 z veliko marljivostjo posvetovali idrijski učitelji (med njimi znani kaligraf g. F. Stegnar) zato podajamo rajše ono razpravo, ki je baš sad onih posvetov bila: „Pisanje, lepopisje in bitropisje je vsakdanjemu človeku neogibno potrebno. Za tega del so šole, v katerih ima mladina priložnost, da se vadi in uri tudi v tem nauku.

Učitelj ima pa važno nalogo, da otroka po najkrajšem in najboljšem potu pripelje do tega namena. Da on to svojo nalogo vestno in dobro reši, mora skerbno premišljevati učilo lepopisnega nauka.

Preden mladega učenca podučuješ v pisanji, razumljivo mu razlagaj pomen in korist tega nauka, in navdaj mu s prijazno besedo veselje do te lepe znanosti. Po tem mu pa povej, kako naj pri pisanji sedi, kako naj derži roko, pero in papir. Sedi naj otrok ravno; le malo se sme pred se pripogniti, a nikdar pa naj persi na klop ali mizo ne naslanja. Noge naj postavlja ravno na tla: nog križem nad kolena devati ali v klop vpirati, naj se učencu nikdar ne dovoljuje, ker tako in enako napačno sedenje škoduje zdravju. Roki naj od komolca na mizi ležite; desna roka pa naj bode le na robu mize podperta in le mazinec in perstanec naj se naslanjajta na mizo, sicer se pa desnica mize ne sme dotikovati; ako se desnica drugače derži, postane težka in okorna. Pri levici mora skoro ves laket na mizi ležati, da papir derži. Kako se peró pervikrat v roko prime in potem držati vadi, je treba najbolj paziti; kajti po tem se ravna gibčnost roke in urnost v pisanji in še celo vrednost vsega pisanja. Pri pisarjih se vidi, da učenci pero prijemljejo s prvimi tremi prsti, da ne sloni nad nohtom srednikovim, kar je menda najboljše, ali pa ga derže s palcem in kazalcem tako, da se na srednik naslanja.

Poglavitna reč pri deržanji peresa je, da so prvi trije persti stegnjeni, ker se le tako peró in roka prosta in lahko giblje in po papirju ročno pomikuje. Če se pa peró derži le z dvema perstoma in če se tedaj na tretjega naslanja, lože se kazalec v členih skerči in roka ima peró manj v svoji oblasti, kar pa urno gibanje mično ovira.

Da se pa otroci ne navadijo te napake, učé naj se s pervega, peró le s palcem in srednikom deržati in potem, ko so morda kako čerto tako naredili, peró še s stegnjenim kazalcem poprimejo. To je zelo važno, in kedar se otroci pervikrat pisati učé, naj se skerbno na to gleda; kajti „stara navada je železna srajca“ in zgodnja napaka se težko posneje odpravi. Na dalje je treba gledati, kako naj papir ali pisni zvezek leži na mizi ali klopi. Papirjeva lega naj bo ravna, t. j. s klopini ali mizinin robom vštriš. Čeravno se te lege poredkoma strogo deržimo, vendar je tako koristna, da naj bi se sploh po tem ravnalo. Pervič se le pri tej legi lahko ravno piše; kajti ta lega je zmeraj bolj stanovitna, kakor druge poprečne lege. Če je pa papir pošev na mizi, nagnuje se ta lega pri daljnem pisanju vedno bolj in bolj, in potem pride, da otroci pišejo sedaj navzgor, sedaj navzdol, ali — kakor po otročje rekó — „v nebesa in v pekel.“

Ravno tako se pri različni papirjevi legi menjava tudi pisna lega, t. j. nastane neenaka lega med posamnimi čerkami. To je tedaj pri pisanju pomniti o sedenji, deržanji peresa, roke in papirja.

Preden nadeljujem, kako naj se uči pisati, naj omenim še dvoje učilnih pripomočkov za lepopisne vaje: pisnih zvezkov in pokladkov s polegnimi čertami. Z drugimi učilnimi pripomočki nas trgovci že preskrbé, da moremo biti zadovoljni; le gledé zadnjih, zlasti pa gledé pisnih zvezkov bi moralo boljše biti.

Naši navadni pisni zvezki so sicer res dober kup; imajo pa več napak: papir je največ pretanek in semtertja tudi tak, ki premaka. Na pretanki papir se na drugi strani nikakor ne more čedno pisati; najmanj pa tega ne morejo storiti pervenci, ki zelo na papir pritiskajo. Nadalje je načertanje napačno, ker nadzgorne, vmesne in spodnje čerte in podčertne dolgosti so redkoma v pravi razmeri, in verh tega je načertanje zelo predebelo, kar zelo kazi pravo lepopisje. Tudi je za vse razrede odločeno enako načertanje. Najbolj se pa spodtikujem nad zavitki z njihovimi podobami. Ti zavitki so včasih iz tiskanega papirja, na ktere učence še svojega imena začerkati ne more. Podobe na zavitkih pa so največ otroku, in tudi zvedenemu odrasčenemu nerazumljive, ker so navadno ali slabe, ali pa predstavljajo nenavadne, malenkostne in otroškemu umu neprimerne stvari. *) Ali bi ne bilo pametnejše, da bi se na zavitke risale

*) Taki zvezki so zdaj tudi prepovedani.

proste, navadne pa važne slike iz navadnega življenja, prikazni iz narave, zgodovine ali pa orodja rokodeljska, obrtniška, kmetijska in sploh znamenite otroškim zmožnostim primerne reči. Ako bi se zraven kratko pristavilo, kaj podoba predstavlja, bili bi taki zvezki za kazavni nauk prav na pravem mestu. *)

Ako bi bili taki zvezki za več razredov razversteni in za vsak razred po številkah, bili bi res lep učilen pripomoček. Učenci bi dobivali z vsakim kupljenim zvezkom novo podobo, učitelj bi jo jim razložil, — ker vsi učenci iz tega razreda bi imeli isto podobo — in pridobili bi se po tej lahki poti lepo zalogo praktičnih znanosti.

Ker sem toliko o pisnih zvezkih tožil, bode me morda kdo zavernil s tem, da mi Greinerjeve in Pokornitove pisne knjižice v zgled stavi. Kakor so ti zvezki izvrstni, ker imajo lep, terden papir, čedne predpise, polegne čerte, vendar so za rabo v ljudskih šolah manj pripravi, toda bolj pa za zasebno in domače podučevanje. Učenec ravna se po tih zvezkih mora prvo predpisno versto po strani, 8- do 10krat prepisovati, kar je učencem večkrat predolgočasno delo, ker jih veseli le sprememba. Ako učitelj pri rabi teh zvezkov ne kaže na tabli izpeljave čerk in njih vezave v zloge in besede, bodo otroci to predpisno versto napak posnemali, morda v vsaki poslednji versti. Ker pa mora učitelj v ljudskih šolah v sleherni uri na šolski tabli razlagati in predpisovati, torej je vsaki lepopisni zgled v pisnih knjigah nekako odveč, ker otroka dostikrat zapelje, da ga le mehanično prav ali neprav posnema in za učiteljevo razkladanje na tabli se dostikrat ne zmeni. Le, kjer je velika različnost med učenci, so taki zvezki dobri, da morejo po njih zmožnostih v različnih zvezkih pisati. Tudi notranja oprava teh zvezkov ne bo morda vsem vstrezala. V Greinerjevih zvezkih je sem ter tje pisna lega nekoliko zelo nagnjena in pri latinskem pisanju so nekatere čerke po podobi in načinu nemških čerk zavite, kar je zoper pravi značaj latinskega pisanja. Sicer so pa zgledni spisi v Greinerjevih zvezkih tako lični, da bi jih posebno učitelj ljudskih šol pri svojem poduku v marsičem moral posnemati.

Čedne, proste in naravno zložene, lahko izpeljive oblike. naravna, neposiljena vezava posamnih čert in čerk, obilost tankih (lasnih) poteglejev, kar vse tudi hitropis pospešuje — vse to kinča Greinerjeve zvezke. — Pokornitovi zvezki so zlasti za vaje v lepopisji pripravi; manj se priporočajo za hitropisje. Predpisi ali lepopisni zgledi so prav krasni in razodevajo pravi znak latinščine. Lega pisa je nekoliko zelo stoječa, in oblike

*) Musil-ove in Fuchs-ove pisanko imajo take podobe, in so od ministerstva odobrene. Vendar se za slovenske šole tako zelo ne priporočajo; kajti imajo večinoma neprimerno liniaturo in le nemške napise. Sezite zdaj, slovenski učitelji, po ličnih Winiker-jevih pisankah s slovenskimi napisi.

so za male otroke pretežke. Široka linijatura v teh zvezkih in obilo praznega prostora je menda za to, da se več zvezkov popiše. (?) Pretresovanje Greinerjeve in Pokornitove zvezke našli smo torej v obeh nekaj pomanjkljivega pa tudi marsikako dobro zernice, katero se pri lepo- in hitropisnem poduku z vspedom more porabiti. Najbolj pa so nam vstrezali Levčevi „lepopisni zgledi“, zlasti „slovenski“. Ne samo lepa oblika posamnih čerk in čert in njih čedna, ročna, za hitropisje vgodna izpeljava, ampak posebno tudi temeljito razkladanje obstojnih delov pisnih čert in njih skladba v čerkine celote in izvrstni način (amerikanski), po katerem se učenec lepo- in hitropisja ob enem uči — vse to so lepe prednosti teh „lepopisnih zgledov.“ Slehernemu slovenskemu učitelju so ti lepopisni zgledi zelo potrebni, če si hoče lep način lepopisnega poduka prisvojiti i svoje učence pravičnega slovenskega rokopisa naučiti, a ne jim siliti svojih lastnih, večkrat nepravilnih in napačnih oblik. Le škoda, da je uvod, ki tem zgledom v pojasnjevanje stoji na čelu, težko razumljiv i v nekaki okorni slovenščini.

V lanskem (od l. 1869) sporočilu Šentjakobske glavne šole v Ljubljani sem bral o polegkih čertah (Lagelinien), ktere je g. Belar pri lepopisnem poduku priporočal. Ta stvar se je pretresovala pri 3. odborovi seji učiteljskega društva. Priporočalo se je, da bi imeli pisni zvezki tiskane polegne čerte, in dokler se to ne zgodi, naj se to nadomestuje s svinčnikom. To učitelju obilo časa vzame, učenci pa ne znajo čedno prečrtati, in verh tega take debele s svinčnikom narisane čerte kazijo pis.

Tanke tiskane čerte bi bile sicer koristne, a pomagamo si lahko z drugim pripomočkom, ktereja je idrijski učitelj, g. Stegnar, že pred neki leti v našo šolo vpeljal.

To je namreč podkladek s polegimi čertami (Faulenzer mit Lagelinien). Kakor so navadni podkladki z ležečimi čertami boljši mimo debelo tiskanih čert v naših „diktandah“, tako so tudi taki podkladki s polegimi čertami primernejši, kakor tiskane polegne čerte po pisnih zvezkih. Otrok potrebuje take podkladke le toliko časa, dokler pri pisanji ne zadobi stalne lege. Če je pa učenec vedno primoran, rabiti pisne zvezke s tiskanimi polegimi čertami, nadlegujejo i ovirajo ga te čerte prav pogostoma v urnem pisanji. Kdor tedaj korist polegkih čert spozna, rabi naj omenjene podkladke, ker so boljši od tiskanih polegkih čert.

Fizika.

(Dalje.)

(8. julija v Brežicah govoril J. P.)

S pravimi pripomočki se da vsako truplo na manje dele razdeliti. Kamen na cesti se zdrobi v prah. Mlinski kamen

pomečka zrnje v moko in s pilo se kovine vdrobe v majhne teršice. Voda se lahko razdeli v jako majhne kapljice, in vsaka kapljica se da precej na dolgo raztegniti. Čez nekaj časa, še ta mokrota zgine, ter se v sopar spremeni, to je v tako majhne drobne dele, da jih z golim očesom ne vidimo več. Ta občna lastnost se zove deljivost.

Da se nektera telesa dajo na mnogo in jako majhne kose vdrobiti, nam kažejo sledeči izgledi:

20 funt. vode lahko z 1 gramom karmina popolnoma rdeče pobarvamo, tedaj more v vsakem delcu, v vsaki, še tako majhni kapljici vode biti nekaj karmina. Srebro se da na tako tanke ploščice nategniti, da jih 8 milijonov edno vrh druge ne doseže 2 milimetra debelosti. Iz enega funta svila se da 30, 40—50 milj dolga nit spresti. V Indiji tkó tako fini „Mousse-lin“, da ga 30 vatlov lahko v navadno tabačnico shranimo. Z enim samim zlatom lahko konja z jezdecem vred pozlatimo. En gram mošusa napolnjuje precej veliko sobo skozi 20 let s svojim močnim duhom, gotovo more biti vsak še tako majhni del izbinega prostora napolnjen z mnogimi delci mošusa.

Dasiravno se da tvarina na neizmerno majhne delce razdeljevati, nas vendar mnogo za gotovo prepriča, da je vsako telo sestavljeno iz nedeljivih najmanjih delov, ki se atomi zovejo.

Nektera povečalna očala povečajo dvanajst- do šestnajst-stokrat, — nedeljivi atomi morejo tedaj še manji biti, kakor skozi tako steklo še vidna stvar; — tako nas kemija uči.

Ne bilo bi mogoče trupla v manje kosove razdeliti, ko bi bilo vso truplo brez prenehanja z enakimi telesnimi tvarinami napolnjeno. Tedaj ni vsaka pika v telesu polna enakih tvarin, ampak med telesnimi deli najdemo večje ali manjše luknjice ali pore, v katerih zna biti kaj drugega, n. pr. zrak, voda itd. Take telesa, skozi ktere zamore iti voda ali zrak so luknjičava, in ta občna lastnost zove se luknjičavost.

Močno luknjičava telesa so: sir, les, oglje, kruh in goba; na drugih telesih pa luknjice ali pore zamoremo le opazovati z dobrim povečalnim očalom ali pa v posebnih okolišnostih.

Mramor pije po svojih luknjicah olje; živo srebro se da skozi vsaki les stisniti; votle, ko vinske krogelje, ki so z vodoj napolnjene, se hitro pote, kadar jih stisnemo. Čreslina se po luknjicah v živalske kože zavleče in les za zidavo navadno z oljem namažemo, da mu mokrota toliko ne škoduje. Steklo in še nektera druga telesa pa vodo ali živo srebro nikako ne spuščajo skozi sebe. Navadno ne pravimo od vseh teles, da so luknjičava, vendar se da iz mnogih razlogov sklepati, da so tudi ta trupla luknjičava.

Dopisi.

Iz Ljubljane 24. septembra. (Izv. dop.) (Učiteljsko zborovanje.)
Kakor tlači vlada in tudi druge neugodne razmere sedanjega časa vse razvijanje našega narodnega življenja, tako upljiva sedanja vlada s svojimi pristranskimi uradniki tudi na slovensko učiteljstvo tako, da je ono skoro ves prejšnji pogum izgubilo. To se očitno kaže pri nas v Ljubljani. Ne da bi bilo vsem tukajšnjim učiteljem prejšnje ljubezni in gorečnosti do našega naroda zmanjkalo, nikakor ne, skriven terorizem nemškutarskih mož je, pred katerim so se radi skerbi za eksistenco svojo in svoje družine zbiti morali, da so potihnili, da so odstopili z javnega odra. Ne govorim pa tu od tistih slovenskih učiteljev, ki so se pa kot „kruhiborci“ perve verste popolnem od narodne stranke odločili in nasprotni v naročje šli. — Malo število ljubljanskih značajnih učiteljev zbralo je 23. t. m. pri „Virantu“ okolo 30 svojih sobratov k raznim učiteljskim zborom. Ob 9. uri je začelo zborovati „Vdovsko učiteljsko društvo“, t. j. društvo v podporo učiteljskim vdovam in sirotam. Zborovanje je pričel društveni predsednik prošt dr. Jarc s primernim nagovorom o važnosti društva, ki podeljuje onemoglim učiteljem ter učiteljskim vdovam in sirotam lepe podpore. Iz poročila tajnikovega in blagajnikovega se razvidi, da šteje društvo 65 družabnikov. Dohodkov je imelo društvo v minulemu letu 1888 gld., stroškov 1717 gld. Premoženje društveno pa znaša 32.360 gld. v obligacijah in 880 gld. v gotovini. Za podporo vdovam in sirotam se je v minulemu letu 711 gld. izplačalo. — Občni zbor se je potem razgovarjal o premembah društvenih pravil; nekateri predlogi v tem smislu se pa še le za prihodnji občni zbor na dnevni red postavijo. Vpokojenemu učitelju J. se nij podelila naprošena podpora, prositelju A. pa se je podelilo 40 gld. Za pregledovalce računov se volijo učitelji: Govekar, Kogej, Kovšča. Za predsednika je bil izvoljen zopet prošt dr. Jarc, za blagajnika Močnik; drugi odborniki so pa: Borštnik, Čenčič, Govekar, Kuhar, Praprotnik Fr., Praprotnik Andrej in Tomšič Ivan.

Ob 11. uri se prične zborovanje „Slovenskega učiteljskega društva.“ Predsednik Stegnar omenja v svojem jedernatem nagovoru zapreke, ki so društvo ovirale, da v minulemu letu nij moglo več delovati. Tajnik Močnik poudarja posebno to, da bi delovanje odbora v tem, da bi vladi prošnje izročeval, itak nič ne koristilo, ker se prošnje in resolucije od slovenskih strank kar ad acta polagajo. Društvo je imelo 71 gld. dohodkov, a stroškov 82 gld., premoženja je 23 gld. Za tem poročilom se začne razgovor o prihodnjem društvenem delovanji; debate o tej stvari so se udeleževali učitelji: Lapajne, Tomšič, Kuhar, Lunder, Jarc, Kavčič in predsednik sam. Zaključilo se je, da bodo v bodočem letu večkratna zborovanja, pri katerih se bodo znanstvena, pedagogična in didaktična vprašanja pretresovala. Tudi se bodo na to delalo, da si društvo posebno sobo ali gostilnico za svoje, shode izbere. Pregledovali bodo račune: Borštnik, Poženel, Praprotnik Fr. V odbor pa so se volili: Praprotnik Andrej, Tomšič, Močnik, Kuhar, Borštnik, Govekar, Lapajne, Čenčič, Stegnar.

Ob $\frac{1}{2}$ 1 uri se odpre občni zbor društva „Narodna šola.“ Dosedajni predsednik dr. Razlag se je v Brežice preselil, torej je namesto njega zbor pričel njegov namestnik Stegnar, ki je priobčil telegrafični pozdrav dr. Razlaga, v katerem ta domoljub obeta, šolstvo še dalje podpirati. Objavlja tudi pismo nadučitelja Benedeka, ki skupščino priserčno pozdravlja. Za tim poročata on in blagajnik Močnik o društvenem delovanji, ki kaže, da je društvo mnogo šolskega blaga prav po ceni raznim šolam podelilo. Vsak pravi ud, kojih je bilo 53, dobil je poprek za 1 gld. prineska blaga v vrednosti 2 gld. 25 kr. Društvo je imelo 15 dobrotnikov, mej temi ljubljanska hranilnica s 100 gld., vitez dr. Močnik z 10 gld. itd. V minulem društvenem letu je imelo 214 gld. dohodkov in 239 gld. stroškov; premoženja ima še 231 gld. Za svoje koristno delovanje je prijeló priznanico od ljublj. okrajnega š. sveta. Pri razgovoru o prihodnjem delovanji je Lapajne poudarjal posebno to, da naj društvo v dosego svojega delovanja pot javnosti nastopa, t. j., da naj o vsem v časopisih poroča toliko o prijetih darovih, kolikor o podeljenem šolskem blagu. V odbor so se volili: Benedek, Jarc, Tomšič, Stegnar, Praprotnik Andr., Močnik, Kuhar, Jamšek, Praprotnik France. — Pri skupnem obedu so bile primerne napitnice; mej tem je došel telegrafični pozdrav od slovenskih slušateljev kmetijskega kurza v Gorici.

Iz Maribora. (Zbor štajerskega „Lehrerbunda“) 15. in 16. septembra je bilo videti po nekaterih mariborskih hišah razpetih nekoliko zastav in sicer: štajerskih, nemških, malo avstrijskih a nič slovenskih. To se je zgodilo v čast tu zbranim štajerskim učiteljem, kojih je utegnó blizo 300 biti (400 jih pač ni bilo, kakor je graška „T.“ poročala). Med temi je utegnó blizo 70 slovensko-štajerskih učiteljev biti. Pervi (15/9) dan je bil odločen predavanjem v sekcijah. Tako se je ob dveh popoldne začela sekcijška seja za prirodoznanstvo. O tem je govoril graški učitelj Felner, ki je zlasti razkladal svoje velike, s posebno marljivostjo izdelane podobe raznih prirodnin in njih delov. Obžalovalo se pa pri tej priliki, da odbor za izmenjevanje raznih prirodnin nima nič dela, t. j. da učitelji svojih prirodnin ne izmenjavajo z drugimi. Ob $\frac{1}{2}$ 4. je bilo posvetovanje o nemškem pravopisji in sicer razgovor o fonetični in historični pisavi. Zediniti se niso mogli, kakor se tako hitro še ne bodo zedinili. Ob 5. uri je bil namenjeno predavanje o slovenskem lepópisji, govoril je nadučitelj Lapajne. Razkladal je razne pisanke, poudarjal posebno podkladke za legó in razkazoval oblike posameznih čerk pri slovenskem lepópisji. Ob peti uri je bil tudi zbor delegatov, ki je odločeval vprašanja za občni zbor 16. sept. Zvečer je bila skupna zabava v Wiesthaler-jevi dvorani, kjer so graški učitelji drugim v zabavo uganjali primerne in neprimerne burke svoje, ki so zbadale nekatere nenavzoče učitelje, in ki tudi drugače niso bile povsem primerne za učiteljski stan. — Drugi dan (16. sept.) je bil občni zbor. Pred občnim zborom so še ogledovali učitelji razstave učil, in sicer mariborskih šol, ki imajo lepa in mnogo učna sredstva, zlasti dekliška in deška mestna šola. Izmed zunajnih šol ste bili samo dve nekaj poslali (med njima ljutomerska šola.) Pred občnim zborom je tudi še

govoril nek Marqua o morskih živalih, katerih je bil mnogo in mnogo-verstnih razstavil. —

Občni zbor se je začel po deveti uri v veliki kazinski dvorani. Začel ga je načelnik „Lehrerbunda“, nadučitelj Petz. V imenu mariborskega mesta je pozdravil zbor podžupan dr. Duhač, v imenu vlade politični komisar Grill, v imenu mariborskega učiteljstva, ravnatelj Habjanič. — Na to se je prestopilo na dnevni red. Pervi je govoril g. Gauby, učitelj iz Gradca, o vzgoji za značaj (Charakterbildung.) Obširno, jako obširno je o tem govoril in tudi iz nekega časnika čital, kar je prav slab utis na poslušalce delalo. Med mnogim drugim je poudarjal marljivo deklamovanje primernih pesmi, med katerimi je priporočal zlasti „der deutsche Knabe“, v katerem se lastnosti „Nemcev“ poudarjajo. Iz tega se da sklepati, da naj se otroci učé zavedati svoje narodnosti. O tej točki je še govoril urednik „P. Z.“, g. Trunk, ki je priporočal posebno to, da naj učitelj opazuje individualne lastnosti svojih učencev. — Druga točka dnevnega reda je bila: „zgodovina v narodni šoli.“ Govoril je prav izverstvo, popularno (še skoro preveč za navzoče inteligentne poslušalce) dr. Lukas iz Gradca in priporočal posebno „biografične slike.“ Tretja točka je bila: „Obiskovanje šol, kaznovanje šolskih zamud po krajnih šolskih svetih.“ Govorili so: Baumgartner (prav zmedeno in strastno), Stopper, Kamuci, ki so vsi v tem edini bili, da se krajnim šolskim svetom odvzame pravica kaznovanja šolskih zamud in izroči okrajnim šolskim svetom. (Ta sklep je z ene strani primeren, ker v tej reči nekateri krajni šolski sveti ničesar storiti ne morejo, ali pa storiti ne morejo; z druge strani pa se nam ne vidi prav, da bi se ta važna pravica krajnim š. svetom odvzela, in izročila okrajnim svetom, ali prav za prav okr. glavarjem, ki bi morebiti preostro ravnali s staršem, neoziraje se na njih revščino.) Na predlog Bohmov se je sprejelo, da se štenografija kot obligaten predmet v učiteljska vpelje. (Vsaj ta predmet ni tako potreben narodnemu učitelju, rajše naj bi se kandidati kmetijstva temeljito učili.) Sprejeli so se tudi še sledeči važni predlogi: 1) Imenovanje učiteljev naj se verši po okrajnih šolskih svetih; 2) v deželnem šolskem svetu naj imata sedež dva zastopnika ljudskega učiteljstva (eden nemški, eden slovenski); 3) učitelji naj se iz službenih ozirov le takrat predstavljajo, ako so sami zadovoljni, radi kaznovanja pa naj se prestavljenje še le po dokazani krivdi verši; 4) v pokojnino naj se učiteljem vštevajo vsa leta, katera je kdo na javni šoli služil; 5) učiteljem enorazrednic naj se dajo opravilne doklade. —

Pri skupnem obedu so bile razne napitnice, in sicer na cesarja, deželni zbor, c. kr. namestnika itd.

Iz Gorice 26. avgusta. Akoprem ima „Slovenski Učitelj“, kakor redko kateri listi njegovega soderžaja, mnogo dopisnikov, ki mu iz vseh krajev naše mile domovine dopisujejo različne šolske zanimivosti, pogrešam v njem vendar dopisov z našega Primorja in iz našega lepega mesteca. Pa poreče moreda kedo, da nij o čem poročati iz naših krajev. Pa temu nij taka, in moreda nikjer drugeje ne vršijo se take zanimive premembe pri šolstvu, kakor baš pri nas, v naši lepeji Gorici. Od kod to, da Vam

iz naših krajev nihče nič ne piše, ne morem si razjasniti, ali si res tukajšnji učitelj tako mlačni z dopisovanje ali ka-li?

Pa pustimo iskanje uzrokov mlačnosti naših učiteljev; naj Vam raji jaz kaj napišem, kar je novega nella nostra bella Gorizia. Predmet, okolo katerega se verti govorica, tukaje pri nas je zdaj skoro izključjivi le preselitev naše moške preparandije v Koper. O tem sta sicer uže mnogo pisala goriška lista „Soča“ in „Glas“, posebno prvi list je velik prijatelj šolam in je uže dokaj dobrega o tem pisal. Ker ne dvomim, da ne bi bili onih dopisov še čitali, za to opustim navesti njih soderžaj. Kolikor se sliši, nijso kandidatje nič zoper tako premeščenje, še radi so, ker mlada kri, saj veste, da si rada ogleda svet. Da se jim tamkaje le podeli dobri štipendiji in zadovoljni bodo. Sliši se, da bodo znašali stipendiji v Kopru za Primorjane od 100—250. No, pa saj drugače bi ne bilo še mogoče kandidatom tam shajati, ker neka-teri, ki se tukaj živé na inštrukcijah, nima jo radi, da bi tamkaj kako dobili, ker so v Kopru italijanski bivalci. V Kopru pa dobé naši Goričani druge profesorje, ker učiteljsko osebo na goriškem izobraževališči prestopi na žensko učiteljišče, katero se s prihodnjim letom tukaje odpré. Vsekako je to dobro, da bode odslej tudi slovensk oddelek za slovenske pripravnice in tako upamo, da po kratkih letih dobomo tukaj zmožnih učiteljic, katerih sedaj še tako silno grešamo. Govorilo se je, da bode v Koper prestavljana tudi vadnica, vendar to se nij spolnilo, kar je tudi prav hvale vredno. — Vadnica v Gorici bo imela pa odsle le 3 razrede, radi česar bi bil 1 podučitelj in 1 učitelj na njej odveč. A temu je tudi vlada vedela pomagati tako, da je g. Poniž imenovan za def. podučitelja v Koper, a učitelj Goljevšek za nadzornika v Istro. Slišal sem pa, da je zadnji gospod dobil dekret kot direktor nekove državne nemške šole v Konstantinopel, kamor je odpotoval že.

Mnogi listi pretresujó ali je dobro ali ne, da se naše učiteljišče preseli v Koper, in še „Slov. Učitelj“ je v zadnji številki izrekel, da nij upati, da bi dokaj Slovencev šlo v oddaljeni Koper. Jaz pa ne morem biti tacega menenja in Vam morem reči, da se bodo slov. mladenči uže radi podajali na učiteljišče v Koper, ka se jim dadé dobri stipendiji. Se vé, ko bi pak poslednjega ne bilo, ondaj uže preje pro-rokujem, da se ne bode moglo koperško učiteljišče hvaliti z mnogim brojem gojencev iz našega Primorja. — Bivši učitelj na tukajšnjem učiteljišči g. L. Lavtar je dobil službo na mariborskem učiteljišči in na njegove mesto v Koper prijde — kakor „Soča“ piše — naš domačin g. prof. Križnič. Prav tako! —

Slovstvo.

(Kopšičevi risanski zvezki), ki so uže v 7. natisu na svitlo prišli, so dobro znani tudi slovenskim učiteljem že; radi tega jih ni treba še posebej omenjati. Dovoljujemo si pa opomniti na njegove zemljevide, katere je kot dodatek k svojim risankam ravno kar na svitlo dal. Kopšič piše o njih tako-le (v nemškem jeziku):

„Als Anschluss zu diesen Heften hat er auch Landkarten der österreichisch-ungarischen Monarchie in folgender Weise erscheinen lassen:

- a) Nieder-, Ober-Oesterreich und Salzburg.
- b) Steiermark, Kärnten und Krain.
- c) Böhmen, Mähren und Schlesien.
- d) Ungarn, Siebenbürgen, Croatien und Slavonien.
- e) Galizien und Bukovina.
- f) Tirol und Istrien.
- g) Dalmatien.

Diese Landkarten, welche bloss Grenzen, Städte und wichtige Orte — Flüsse, Eisenbahnen und Gebirgszüge in drei Farben ausgeführt, enthalten, sind am Rande mit Punkten versehen, welche verbunden ein Quadratnetz bilden und somit leicht copirt, auch ein- oder mehrmal vergrößert werden können. Letzteres ungefähr in folgender Weise: Die auf ein dazu bestimmtes Papier in beliebiger Grösse aufgetragenen Quadrate werden sowohl im Originale, als auch auf der Copie am Rande mit Ziffern versehen, zuerst die Grenzen von Quadrat zu Quadrat, dann die Haupt- und Nebenflüsse, hernach die Gebirgszüge und Ortsnamen, endlich die Eisenbahnen etc. eingezeichnet.“

Cena tem zemljevidom je 5 kr.; dobivajo se pri njem v Gradci.

(Pajk-ova tiskarna v Mariboru je na svitlo dala in založila z troje podkladkov za lego in verste pri lepopisji (podkladki so omenjeni tudi danes v članku „o lepopisji“) in razne tiskovine za šolsko rabo, kakor so zapisnik, razrednica, tednik, šolsko naznanilo itd. Kakor čujemo, bode ta podvzetna tiskarna dala na svitlo slovensko zbirko najvažnejših šolskih postav na Štajerskem.

(Hrvatska književnost.) [Statistika narodnjega šolstva u Dalmaciji, Hrvatskoj i Slavoniji.] Ovo je naslov knjizi, koja se dotiskala trdom i troškom „Hrvatskoga pedagog. knjiž. Sбора“, te stoji na uslugu štov. občinstva u obće, naročito pa učiteljstva.

Upravljaajući odbor Sбора ovoga nada se, da će si svaki učitelj ne samo kupiti rečenu knjigu, već ujedno i uznastojati, da si ju nabava i svaki rodoljub, želeć vidjeti sliku školstva narodnjega.

Knjiga ima 14 i pol arka; ciena je broširanoj samo 60, tvrdo vezanoj 70 novčića.

Članovi ovog Sбора dobiti će ju badava.

U Zagrebu 10. rujna 1875.

Za upravljaajući odbor „Hrvatskoga ped. književnoga Sбора“:

Skender Fabković, v. r. predsjednik.

Upravo je doštampana „Hrvatska stilistika.“ Sastavio ju za pedagogije (preparandije), više djevojačke i muške gradjanske škole kao i za gimnazije i realke Janko Tomić, učitelj u višjoj djevojačkoj školi u Karlovcu i pravi član hrv. pedagog. knjiž. sbora. U Zagrebu. Tiskom Dragutina Albrechta. 1875. Strana XV predgovora i 501 u 8ni. Ciena 2 for. a. v. Dobiva se u kr. sveučilištnoj knjižari Fr. Župana (Albrecht i Fiedler) i kod sama pisca. Ocjenu toga djela objelodanit ćemo kasnije.

a za sad možemo samo toliko kazati, da je vredno, da ga preporučimo hrvatskomu učitelstvu. („Napredak.“)

Šolske novice in drobtine.

(„Učiteljsko društvo za slovenski Štajer.“) Ko bodo naši č. naročniki pričujočo številko „Slov. učitelja“ v roke dobili, bode 2. občni zbor našega društva uže dovršen. Nadjamo se, da bode obilno obiskovan, čeravno ne morejo učitelji radi stroškov pogostoma potovati, in čeravno se nekateri učitelji bojé, da se bodo zamerili svojim gospodskam, ako k slovenskim zborom potujó. (Pa vsaj se res tudi zamerijo.) — Vsled dogovora poročajo o posameznih točkah ti-le gg.: O učnih načrtih Lapajne, o čitankah Kovačič in Meglič, o kmetijstvu Pernišek in Poljanec, o telovadbi Leban, o disciplini Škoflek. — Pri veselici zvečer pojo učitelji razne pesmi, a med pesmami svira celjska kapela.

(Definitivni program učiteljske besede) v torek 5. oktobra v Celji pri „belem volu“ (zum weisen Ochsen.) Začetek ob 7. uri zvečer. 1) „Slovan“, zbor, uglasbil Vašak. 2) „Predivo je prela“, čveterospev, uglasbil Vatroslav Lisinski, speval Iv. Kukuljevič. 3) „Kovaška“, zbor, uglasbil L. Prochazka, speval F. L. Rieger. 4) „Prognanik“, čveterospev, uglasbil V. Kolander, speval Gromovič. 5) „Oblačeku“, zbor, speval Boris Miran. 6) „Lahko noč!“ dvojni čveterospev, uglasil dr. B. Ipavec, speval Preradović. 7) „Slovo“, zbor, uglasbil Kocjančič, speval Boris Miran. 8) „Mili kraj“, zbor, uglasbil Nedved, speval A. Praprotnik. 9) „Danici“, zbor, uglasil dr. G. Ipavec, speval Veljavec. Med posameznimi točkami svira godba. Vstopnina 30 kr.

(V izpraševalno komisijo za ljudske in meščanske šole v Gradci) je naučno ministerstvo imenovalo: za ravnatelja dr. Vrečka. za njegovega namestnika dr. Lukasa; drugi udje so: dr. Elšnik, prof. Robič, prof. Spinner, prof. dr. Sander, prof. Audel in graška ljudska učitelja Bohm in Gerlic.

(Volitve v okrajni šolski svet.) Razen že naznanjenih volitev učiteljskih zastopnikov v okrajni šolski svet moremo danes še sledeče volitve zaznamnovati: V brežkem okraji je voljen učitelj Klinč, v sevniškem nadučitelj Jamšek, v kozjem učitelj Böhheim, v šmarskem nadučitelj Brinšek, v rogaškem nadučitelj Škarbelj, v gorenje-radgonskem učitelj Erženjak, v vranskem okraji g. Agreš, v gornjegradskem g. Cizelj, v konjiškem g. Kropelj. Volitev učitelja Sijanec v ormužkem okraji ni potrdil deželni šolski svet, zakaj ne, nam ni znano. Pa ne more biti radi tega, ker je odločen narodnjak. *)

(V Gradci, Celovcu in Ljubljani) so letos enoletni učiteljski kurzi za kandidate, ki so višje razrede srednjih šol dovršili. Kandidati z maturantnim spričevalom dobé 200 gld. štipendija.

(Iz Ormuža) se nam poroča: 23. septembra smo imeli zopet volitev učiteljskega zastopnika v okrajni šolski svet, ker g. Šijanec (bogsive iz katerega uzroka) ni bil od dež. šolsk. sveta poterjen. Pri novi volitvi smo mu pa zopet zaupanje skazali in ga volili, toda on ni hotel več volitve sprejeti in volili smo potem g. Kovačiča, nadučitelja v Središči.

(Razstava učil) v Gorici bode precejšnja, oglasilo se je uže 54 razstavljevalcev in mnogo jih je že poslalo prav lepega blaga.

(Štajerske deželne šolske postave) bode prihodnje deželni zbor prenavrejeval, vsaj deželni odbor in deželni šolski svet bota mu nekatere prenavrebe nasvetovala. Da bi le poslabšal jih ne dosta boljših itak, pričakati nemamo.

(O kranjskem šolstvu.) V Kočevji in Ribnici je ukazal deželni šolski svet ustanovitev dvorazrednih dekliških šol. — Plača učiteljeva na

*) V laškem je voljen g. Kropelj, v slovengraškem g. Barle, v marnberskem g. Rotnar.

novi šoli v Vrabčah pri Vipavi se z letom 1876/77 na 500 gld. do oči, takisto tudi na šolah v Premu in Colu. — Nove šole naj se otvorijo v Podsemenu, v Verbovji in Suhorji (černom. okraj) in šola v Semiču naj se na več razredov razširi.

(Kranjski učni načerti) za čvetero-razredne šole zahtevajo znano veliko nemščine in jako malo slovenščine. V 1. razredu 7 ur na teden slovenščina, 6 ur nemščina; v 2. razr. 5 ur slovenščina, 6 ur nemščina, v 3. in 4. razredu pa samo 3 ure slovenščina in 6 ur nemščina na teden. —

(Na Koroškem) traja preseljevanje učiteljev v druge dežele le naprej, kar dela deželnemu šolskemu svetu veliko skerbi. Urednik koroškega nemškega š. lista se je že preselil v Gradec, ter nek Rosenberg uredništvo prevzel; poslednji pa bode komaj toliko sposobnosti imel, nego Nikl, dasi tudi se on ni sposobnostimi odlikoval. Morebiti bode slabo uredovan nemški list vsaj nekaj k temu pripomogel, da bodo koroški napoli-slovenski učitelji rajši po slovenskih listih segali.

(Imenovanja na Hervatskem.) Ban kraljevine Hervatske, Slavonije i Dalmacije imenoval je predbežno učitelje na preustrojeni muškoj i novoj ženskoj preparandiji: učitelja višje djevojačke učione v Zagrebu, Ljudevita Modca, bivšega obrazujučega učitelja na kr. preparandiji zagrebačkoj Skendera Fabkovića i učitelja glavne učione u Virovitici Stjepana Basarička, povjerivši podjedno prvomu od njih, Ljudevitu Modcu, privremenim načinom ravnanje obijuh pomenutih učevnih zavoda. Iz tega se razvidi, da na Hervatskem bolj čislajo dobre narodne učitelje, nego pri nas na Slovenskem.

(Dokončevanje šolskega leta.) Narodne šole po Slovenskem začenjajo navadno z novembrom šolsko leto. Ker mora šola 46 tednov trajati, sklepali bi se šole smele še le 15. septembra. Po mnogih krajih učitelji pred končavajo iz lastnega nagiba, ali po dovoljenji krajnih in okrajnih šolskih svetov. — Toda nekatere gosposke so stroge. V Ljutomeru n. pr. se je lani šola še le 19. sept. končala. Letos je hotel okrajni š. svet, da se sklene 7. sept. Toda ta sklep je glavar ustavil in po poprašnji pri dež. š. svetu je sam 17. septembra za sklep določil. — Drugi učitelji, zlasti v bližnjih okrajih pa rekó, da bode uže 11. sept. *) sklenili. In ljutomerski okr. nadzornik je pred odločbo dež. š. sveta rekel: „Schliessen den 11. September und fragt's niemanden was.“ — On sam bode kot šolski voditelj svojo šolo v Cmureku berž ko ne 11. sept. zaključil. Ker se bode veliko učiteljev zbora „Lehrerbunda“ udeleževalo, zato bode tudi sklep šole po večjem 11. — Iz tega se pač vidi, da velja dvojna mera po štajerskih šolah. Z eno merijo glavarji a la Premierstein v Ljutomeru, z drugo pa bolj mirni možje, katerih je pa hvala bogu več. (Celjski okrajni šolski svet je določil, da se šole med 8. in 15. septem. končavajo.)

(V Bukovini) je bilo lani 177 narodnih šol, in sicer 12 čvetero-razrednih, 1 trirazredna, 10 dvorazrednih in 154 enorazrednih. Na 100 šolah je bil učni jezik rusinski, na 90 rumunski, na 96 nemški, na 21 poljski in na 3 ogerski. V tej deželi je pa 8 šol s 4 učnimi jeziki, 16 šol s 3, 57 z 2 učnima jezikoma in 96 šol z enim učnim jezikom. Težko delo imajo pač bukovinski učitelji.

Razpisi učiteljskih služeb po Slovenskem.

Na Štajerskem: Učiteljska služba v Cezanjevcih (1razr. š. okr. ljutomerski) s 550 gld. in stan. do 20. oktobra na kr. š. svet. Podučiteljska služba v Pletrovčah (celjski okraj) s 440 (400) gld. do 20. okt. na kr. š. svet.

*) Največ šol po spodnjem Štajerskem je ta dan sklenilo. Ured.

Na Kranjskem: Učiteljska služba v Doprepolji s 400 gld. do 10. oktobra na kraj. š. svet. 2. učiteljska služba pri sv. Vidu pri Ljubljani s 400 gld. na kr. š. svet do 20. oktobra.

Premembe v učiteljskem stanu po Slovenskem.

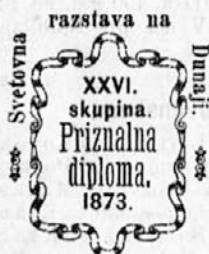
Na Štajerskem: G. M. P. je je prestavljen od sv. Lovrenca na Koroški železnici na zgornje Štajersko Mautern; g. Steble, podučatelj, v Ponkvi.

Na Kranjskem: G. Juri Adlešič, nadučitelj v Vipavi, g. Majer, učitelj, g. Travnar in Brum, podučitelja v Ljubljani, gospodična Klančar, učiteljica v Novem mestu, g. Papler, učitelj v Borovnici, g. Kračman, učitelj v Žalni, g. Karol Kaliger, 2. učitelj v Mokronogu, g. Eržon, z. učitelj v Vrabčah nad Vipavo; gospodična Šarc, učiteljica v Vipavi; gospodična Haufen, učiteljica v Razdertem; gospodična Wesner, učiteljica v Kostanjevici; gospodična Lipold, učiteljica v Idriji. G. Tomšič v Dobernčah je šel v pokoj; g. Pirnat Šafran, učitelj v Dobernčah; gospodična Guzelj, učiteljica v Kerkem; gospodična Rogner, učiteljica v Mokronogu; gospodična Galč, učiteljica v Idriji; g. Vizjak, učitelj na pripravljovalnem tečaju v Ljubljani. G. Gajger, učitelj pri sv. Jakobu pri Savi; gospodična Marija Haufen, učiteljica na Igu.

Poslano.

Slavno uredništvo! Dovoljujem si nekaj neverjetnega, a vendar resničnega doposlati, kakor priložena knjižica pisanka učenke spričuje. Hotel sem nastaviti kaj malega o tej knjižici, toda duh narodnosti mi skoraj ne pripušča, kajti žolč se mi hoče razliti, kakor hitro jo vzamem v roko. Evo Vam! napredek enorazrednice, koja gotovo nij še v Berlinu, timveč le na slovenskih, narodnih tleh. Tu učiteljuje g. J. (pereat! proč ž njim), to mu marsikedo vošči, pa tudi jaz. To mi nij učitelj tega stoletja, pa tudi ne novih šolskih postav in učnih načrtov. Nij vreden učiteljevati na naši slovenski zemlji, ko se totiko ukvarja z nemščino — trpinči slovenski duh, njemu izročenega mladeža. Knjižica je le „papagajlično“ z nemškimi zadačami napolnena; ali učenka — nijma duha ne sluha; i tudi ne nobenega pojma o tem, kar je pisala. (Jaz sem priča tega!) Prepričal sem se, da dotična učenka še slovenščine nij kos, pa bodé take naloge izdelovala! Otroci pri tem in njemu enakemu učitelju, ne postanejo vsled tacega podučevanja narodnjaki i pravi domorodci, temveč, poveršni i zagriznjeni „nemčurji.“ Kdo je pa tega uzrok? Gotovo ta g. učitelj, i vsak tak! Prosim toraj, naj blagovoli „slavno uredništvo!“ o tem v svojem listu kaj opomniti i spodbuditi g. J., da bi odstopil od nemčurstva, ter odgojeval mladež bolj, kar li mogoče narodno! Rečem, da po vsej pravici zasluži g. J. javne graje, ko odgaja deco slovenska v nemškem duhu! Izkliknem še enkrat: „Pereat on in njemu po duhu nemčurstva enaki učitelji!“ Da boste tem bolje zagotovljeni v tem učitelju — skaza naroda, — Vam priložim knjižica, iz koje lahko posnamete marsikaj graje vrednega. Konečno zakličem „slavnemu društvu učiteljstva za slov. Štajer“: „Dober uspeh vsikdar!“ ko nas tako marljivo i pošteno zagovarja!

J. J.

Založena dela.

Založba Karol Winiker-ja,

bukvarja v Bernu,

Ferdinandove ulice

št. 3.

in pisanske

V založbi podpisane knjigotržnice so prišle vsled izražene želje mnogih gospodov šolskih predstojnikov in učiteljev že v nemškem in českem jeziku popred izdane načertane pisanke zdaj tudi s slovenskimi napisi na svitlo, in sicer:

- Št. 1. Pisanka za nemško lepopisje (9 verst, široko dvojnato načertanih.)
- Št. 2. Pisanka za slovensko lepopisje (8 verst, široko dvojnato načertanih.)
- Št. 3. Pisanka za slovensko pravopisje (12 verst, ozko dvojnato načertanih; visoka oblika v četverki.)
- Št. 4. Pisanka za nemško pravopisje (14 verst, ozko dvojnato načertanih; visoka četverka.)
- Št. 5. Pisanka za pravopisje in spisje (14 verst, s prostimi čertami; visoka četverka.)
- Št. 6. Računska pisanka (kvadrati, visoka četverka.)

Navedene pisanke, ki so narejene iz dobro limanega papirja, so vpeljane v nemškem in českem jeziku v mnogih šolah in zadostujejo v vsakem obziru ukazom slavnih gospodsk, in podpisana knjigoteržnica je pripravljena, željam p. n. gospodov kupovalcev v vsakem obziru vstrezati.

Cena pisank je za eno rizmo = 240 kosov 2 gld. 80 kr. av. v. netto v gotovem denarji, in posamezne številke se tudi na dalje na ogled pošiljajo.

Tudi je v podpisani zalogi na svitlo prišlo:

- Prvi nauk v lepo- in hitropisji. Nemško sestavl in pisal Jožef Pokorny, poslovenil Anton Lézar. Sešitek 1.—12. à 2 kr. pr. Riess 4 fl. 80 kr. netto 3 fl. 15 kr.
- Karteln zu Prüfungsschriften mit blauen Linien und Randverzierung in 4° a. Briefpapier à 1 kr., 100 St. 75 kr. n.
- Lézar Ant., Liturgika ali sveti obredi pri vnanji službi božji. Za gimnazialno, realno, in sploh odraslo mladost. 1863. 1 fl.

Naročila naj se franko pošiljajo na

Karol Winiker-jevo

založnico in prodajalnico knjig v Bernu (Brünn)
Ferdinandove ulice št. 3.

3—6